

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 811 ਆਦਿ)

1 ਜੁਲਾਈ, 2013

(ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ ਅਤੇ ਐਮ. ਵਾਈ. ਇਕਬਲ, ਜੇ. ਜੇ.)

ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994- ਧਾਰਾਵਾਂ (2), 5,44-51,71 ਅਤੇ 77-ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ-ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ-ਆਯੋਜਿਤ:ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿੱਚ ਹੈ -

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

ਜਾਂਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 47(3) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਹਨ, ਉੱਤੇ ਨਿਯਮਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 -ਧਾਰਾ 420 -

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973- ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5-ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆ ਐਕਟ, 2008 -ਧਾਰਾ 3 (3)- ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950-ਅਨੁਛੇਦ 243ਏ ਅਤੇ 243ਐੱਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 (2), 5,44-51,71 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 77, ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਯੂ/ਐੱਸ.420 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:1. ਹਾਲਾਂਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਚਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਆਦਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ।

ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆ ਐਕਟ, 2008 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2008 ਦਾ ਨਵਾਂ ਐਕਟ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। 2008 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 14 ਅਤੇ 15] [1087-ਈ-ਜੀ]

2. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994, ਕੇਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ Cr.P.C ਅਧੀਨ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 173 Cr.P.C ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕੇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ' ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ/ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 (3) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16] [1087-ਐਚ; ਜੀ 1088-ਏ-ਜੀ]

ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1967 ਸਾਰੇ 229; ਭੀਮ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1955 ਐਸ. ਸੀ. 435; 1955 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1444; ਐਮ. ਪੀ. ਰਾਜ ਸ਼ੋਭਾਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1966 ਐਸ. ਸੀ. 1910; ਮੀਨਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਦੁਆਰਕੀ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1958 ਪੰਜਾਬ 417-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

1073

ਗਿਆਨੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਅਤਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਪੰਜਾਬ ਏ 80; ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 612; 1957 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

995; ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਏ. ਆਈ. ਆਰ. (1956) ਪੈਪਸੂ 78-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਨਿਯਮਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ। [ਪੈਰਾ 18] [1089-ਬੀ-ਸੀ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ:

ਏਆਈਆਰ 1960 ਪੰਜਾਬ 80	ਪੈਰਾ 9(ਡੀ)(i)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਏਆਈਆਰ 1958 ਪੰਜਾਬ 417	ਪੈਰਾ 9(ਡੀ)(ii)	ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
1957 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 995	ਪੈਰਾ 9(D)(iii)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ
ਏਆਈਆਰ 1956 ਪੈਪਸੂ 78 ਨੇ	ਪੈਰਾ 9(vi)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ
ਏਆਈਆਰ 1967 ਸਾਰੇ 229	ਪੈਰਾ 17	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ
1955 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1444	ਪੈਰਾ 17	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1910	ਪੈਰਾ 17	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 811.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 2012 ਦਾ ਨੰਬਰ 21109 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਐੱਫ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 23.7.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2013 ਦਾ ਨੰਬਰ 812।

ਏ. ਐੱਸ. ਚਾਹੜੀਓਕ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ. (ਏ. ਸੀ.), ਅਜੈ ਕਪੂਰ, ਏ. ਏ. ਜੀ., ਰਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਤਿਆਗੀ, ਆਰ. ਕੇ. ਕਪੂਰ, ਰੇਖਾ ਗਿਰੀ, ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਮਹਿਪਾਲ, ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਿਤ ਮਹਿਪਾਲ, ਸ਼ਵੇਤਾ ਕਪੂਰ, ਅਨੀਸ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ, ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਹਰਸ਼ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

1074

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ

[2013] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੱਜ 1.ਅਨੁਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 23.07.2012 ਅਤੇ 07.11.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨੰ. 2012 ਦਾ ਐੱਮ-21109 ਅਤੇ 2012 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1843 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ:

(ਏ) 17 ਨੰਬਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ.) ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ, ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਚੁਗਾਵਾਂ ਰੂਪਮਾਲੀ, ਕਥੂਨੰਗਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਕਿਰਨਦੀਪ ਉਰਫ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿੰਡ ਮਾਨ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪੀ. ਐਸ. ਕਥੂਨੰਗਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.") ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਬਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 534873 ਮਿਤੀ 23.02.2012 ਨੂੰ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਕਾਫੀ ਫੰਡਾਂ ਕਾਰਨ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋ ਗਏ।

(ਬੀ) ਇਸ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿਰੁੱਧ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ 2012 ਦੀ 6148 ਨੰਬਰ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 2012 ਦੀ 7617 ਨੰਬਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਕੋਡ") ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 19.04.2012 ਅਤੇ 18.05.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(c) ਮਿਤੀ 18.05.2012 ਅਤੇ 19.04.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1075

(ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.)

ਵਿਭਿੰਨ. ਨੰ. 2012 ਦੀ ਐੱਮ-21109 ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਨੰ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ 2012 ਦਾ ਐੱਮ-12763, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 23.07.2012 ਅਤੇ 03.05.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(d) ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਬ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ 2012 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਮਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4932 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਮਿਤੀ 20.07.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(e) ਮਿਤੀ 23.07.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2012 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 6746 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਿਤੀ 21.09.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

(f) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ 2012 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1843 ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(g) ਮਿਤੀ 07.11.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2012 ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1843 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(h) ਮਿਤੀ 07.11.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਭਾਵ. ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2012 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਮਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9690 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

4. ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਕੇ. ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਜੈ ਕਪੂਰ ਨੇ ਏ. ਏ. ਜੀ. ।

ਜਵਾਬਦੇਹ

ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਾਨ A.S.Chandhiok ਨ ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ. ਨੂੰ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ

ਚਰਚਾ:

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (2), 5, 44-51, 71 ਅਤੇ 77 ਆਦਿ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਜੋ

1076 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2013] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ, ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਟਿਕਾਊ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦਾ ਰੁਖ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ

ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (3) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

6. ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸੰਖੇਪ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅੱਗੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 19.04.2012 ਅਤੇ 18.05.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੇਸ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 03.05.2012 ਅਤੇ 23.07.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਤੀ 03.05.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਰਥਾਤ., ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2012 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1843 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

ਕੋਰਟ 7.11.12 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਮਤੀ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ.7. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1077

[ਪੀ.ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਰੁਖ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

8. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੇਕਾਂ ਅਤੇ ਦੇਹਾਤੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਏ. ਐੱਸ. ਚੰਦ੍ਰਯੋਕ, ਵਿਦਵਾਨ ਐ. ਐੱਸ. ਜੀ. ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

9. ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਿਯਮਤ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਮਨ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਰਗੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲੋਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ

1078

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

2013] 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ., ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਵਿੱਚ ਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(A) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ:

(1) ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਗ, ਅਰਥਾਤ 'ਪੰਚਾਇਤਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ IX ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ 73ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1992 ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 'ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ' ਅਤੇ 'ਪੰਚਾਇਤ' ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

"243 (b) ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

"243 (d) ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਧਾਰਾ 243B ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ (ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)।

(ii) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਛੇਦ 243ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(iii) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243N ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"243N. ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ

ਪੰਚਾਇਤਾਂ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ (73ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜੋ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

1079

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ ਹੋਣ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ।

(B) ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994:

(1) ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। 1994 ਦਾ ਨਵਾਂ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ 73ਵੀਂ ਸੋਧ

ਐਕਟ, 1992 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ।

(ii) ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਹੋਰ ਰਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1989, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਵਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਸਵਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰ, 1993, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1993 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਏ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

(3) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ., ਭਾਵ ਧਾਰਾ 420, ਜੋ ਕਿ ਸੰਗੀਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(iv) ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਅਧੀਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

1080

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2013] 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਜੈੱਡ. ਏ.) "ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਜੈੱਡ ਈ) ਸਮੀਕਰਨ "ਅਪਰਾਧ", "ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ", "ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ", "ਸ਼ਿਕਾਇਤ", "ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚਾਰਜ "ਅਤੇ" ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ "ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 4 'ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 9 'ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ' ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 30 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ' ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 35 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ IV 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ' ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 44 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:- (1)-ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 178 ਤੋਂ 181 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

(3) ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਐਚ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1081

[ਪੀ.ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

"ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 46 'ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ' ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ। ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੇਗਾ।

(3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਵੇ।

1082

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2013] 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਸੈਕਸ਼ਨ 47 ਵਿੱਚ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

(1) ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ।

(2) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 160, 228, 264, 277, 289, 290 ਅਤੇ 510 ਪੰਜਾਬ ਨਾਬਾਲਗ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ।

ਧਾਰਾ 48 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 49 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1) ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਭੇਜੇਗੀ।

ਧਾਰਾ 51 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ :-

(1) ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਐਚ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

1083

[ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਦਿਨ/ਦਿਨ ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 52 ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(1) ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਉੱਤੇ:-

(ਏ) ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜੇ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 55 ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 71 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 74 'ਬਾਰ ਟੂ ਲੀਗਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼' ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਕਟ, 1879 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ, ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਧਾਰਾ 79 ਅਤੇ 80 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਦਿ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਾਂ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਏਗੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 82 'ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅੰਤਿਮਤਾ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 222 'ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਓਵਰ-ਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹਨ।

(ਸੀ) ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973:

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਮੁਕੱਦਮਾ:-

(1) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ (ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦਾ 45ਵਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 1860) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਜਾਂਚ ਕਰਨ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਰੂਪ, ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਡੀ) 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਆਰ) 'ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ' ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹਨ।

(ਡੀ) ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ:

(i) ਗਿਆਨੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਅਤਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਪੰਜਾਬ 80 ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਚ ਐਕਟ, 1952 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ.

1085

[ਪੀ.ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ. ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ' ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 2008 B ਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 2))। [ਮੀਨਾ ਰਾਮ ਸੀ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਦੁਆਰਕੀ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1958 ਪੰਜਾਬ 417 ਪੈਰਾ 2 ਉੱਤੇ]

(iii) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 612, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਹਾਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1948 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਅਦਾਲਤ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਗ੍ਰਾਮ ਅਦਾਲਤ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iv) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧੀਨ ਨਿਆ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 [ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1967 ਸਾਰੇ 229 ਪੈਰਾ 6]

(v) ਭੀਮ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1955 ਐਸ. ਸੀ. 435, ਏ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਯੂ. ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰੋਕ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੋਵੇ।

1086

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2013] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

(vi) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1956 ਪੈਪਸੂ 78, ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 2008 ਬੀ. ਕੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

(vii) ਐੱਮ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਭਾਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1966 ਐਸ. ਸੀ.1910 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1949 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ "ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।"

10. ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੋਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

11. ਵਿਦਵਾਨ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 46 (2) ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 47 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ (1) ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 160, 228, 264, 277, 289, 290 ਅਤੇ 510 ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ; ਅਤੇ (ii) ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੇ ਬਾਕੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1087

[ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

12. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 51 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ 'ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13. ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ

ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ। 200 ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 71, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

14. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਚਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਆਦਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15. ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆ ਐਕਟ, 2008 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2008 ਦਾ ਨਵਾਂ ਐਕਟ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। 2008 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (3) ਵਿੱਚ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਆਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

16. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ,

1088

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2013] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ 1994, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

(i) ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ii) ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗੀ।

(iii) ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iv) ਧਾਰਾ 173 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

(v) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ' ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ/ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਧਾਰਾ 47 (3) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(vi) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਪੂਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐੱਮ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ੋਬਾਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1966 ਐਸ. ਸੀ. 1910, ਭੀਮ ਸੇਨ (ਉੱਪਰ), ਮੀਨਾ ਰਾਮ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲ

ਐੱਚ (ਉੱਪਰ),

ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1089

[ਪੀ. ਸਤਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ.]

ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਰੁਖ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

18. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ।

19. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਾਲੀ ਰਹੇਗੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।